

## مقایسه تطبیقی برنامه درسی مقطع کارشناسی ارشد پرستاری اورژانس ایران و آمریکا

جواد دهقان‌نژاد، ژایلا حیدرپور دامن‌آباد\*، لیلا ولی‌زاده، فریبرز روشنگر، عباس داداش‌زاده

### چکیده

**مقدمه:** انجام دادن مطالعات تطبیقی یکی از شیوه‌های پژوهش در زمینه بازنگری و نوسازی برنامه‌های آموزشی است. این مطالعه با هدف مقایسه برنامه آموزشی کارشناسی ارشد پرستاری اورژانس ایران و آمریکا انجام شد.

**روش‌ها:** پژوهش حاضر به شیوه توصیفی-تطبیقی، در سال ۱۳۹۷ در دانشگاه علوم پزشکی تبریز انجام شد. پس از جستجوی اینترنتی در ارتباط با برنامه آموزشی کارشناسی ارشد پرستاری اورژانس در دانشگاه‌های معتبر جهان، دانشگاه واندربیلت (Vanderbilt) آمریکا بدلیل تشابه نسبی رشته انتخاب گردید و سپس دو برنامه آموزشی با استفاده از الگوی Beredy در چهار مرحله توصیف، تفسیر، هم‌جواری و مقایسه، تطبیق برنامه‌ها انجام شد.

**نتایج:** برنامه هر دو دانشگاه دارای رسالت، چشم‌انداز و اهداف مشخص بود، هدف دانشگاه واندربیلت تربیت پرستار حرفه‌ای در عرصه بالین بود، در حالی که هدف برنامه ایران تبحر دانش‌آموخته در زمینه‌های بالینی، آموزشی، پژوهشی و مدیریتی است. در هر دو دانشگاه ضوابط ورود به رشته، شرکت در آزمون ورودی، دارا بودن مدرک کارشناسی پرستاری و داشتن حداقل دو سال کار بالینی است. در ایران از رشته فوریت‌های پزشکی هم می‌توانند در آزمون شرکت کنند. در دانشگاه واندربیلت داشتن تأییدیه صلاحیت بالینی، تأییدیه حداقل ۳ نفر از اعضای هیأت علمی و معدل بالا نیز جزء شرایط پذیرش دانشجو است و دانشجویان به صورت حضوری و نیمه حضوری می‌توانند در دانشگاه تحصیل نمایند.

**نتیجه‌گیری:** برنامه درسی کارشناسی ارشد پرستاری اورژانس، در ایران به صورت کلی نوشته شده است. در صورتی که مفاد درسی دانشگاه واندربیلت تخصصی‌تر و عملیاتی‌تر با تأکید بر بالین است. متفاوت بودن واحدهای درسی رشته کارشناسی فوریت‌های پزشکی از پرستاری و تفاوت حوزه خدمت این دو گروه، ایجاب می‌نماید بازبینی‌هایی در کوریکولوم‌های مربوطه صورت پذیرد یا مسیر ارتقای تحصیلی این دو رشته جداگانه نوشته شود.

**واژه‌های کلیدی:** برنامه آموزشی، کارشناسی ارشد، پرستاری اورژانس، مطالعه توصیفی تطبیقی

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / خرداد ۱۳۹۸؛ ۱۹(۶): ۵۴ تا ۶۶

### مقدمه

امروزه رشته‌های علوم پزشکی به طور فزاینده‌ای

\* نویسنده مسؤول: ژایلا حیدرپور دامن‌آباد (مربی)، گروه کودکان، دانشکده

پرستاری و مامایی تبریز، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، ایران.

haydarpoor22@yahoo.com

جواد دهقان‌نژاد، دانشجوی دکتری تخصصی پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی تبریز، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، ایران. (javad491@yahoo.com)؛ دکتر لیلا

ولی‌زاده (استاد)، گروه کودکان، دانشکده پرستاری و مامایی تبریز، دانشگاه علوم

پزشکی تبریز، ایران. (valizadehl@tbzmed.ac.ir)؛ دکتر فریبرز روشنگر

(استادیار)، گروه داخلی-جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی تبریز، دانشگاه علوم

پزشکی تبریز، ایران. (froshangar@tbzmed.ac.ir)؛ عباس داداش‌زاده،

دانشجوی دکتری تخصصی پرستاری، مرکز تحقیقات پیشگیری از آسیب حوادث

جاده‌ای، دانشکده پرستاری و مامایی تبریز، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، ایران.

(dadashzadeha@tbzmed.ac.ir)

تاریخ دریافت مقاله: ۹۷/۵/۲۱، تاریخ اصلاحیه: ۹۷/۹/۱۳، تاریخ پذیرش: ۹۷/۱۲/۲۵

و پرورش تطبیقی این است که به تفاوت‌ها و شباهت‌های نظام‌های گوناگون آموزشی پی برده شود و دلایل موفقیت و ناکامی نظام‌ها، مشخص شود و از تجارب آنان در پیشبرد و توسعه نظام آموزشی استفاده شود (۱۰). بررسی تاریخ تحول نظام‌های آموزشی جهان نشان می‌دهد که برای تحقق این امر، بیشتر کشورهای پیشرو از پژوهش‌های تطبیقی در زمینه آموزش و پرورش بهره گرفته‌اند (۱۱).

برنامه درسی باید مدون، جامع و هم‌سو با نیازهای نظام سلامت باشد و برای تأمین نیازهای جامعه، باید تدوین برنامه‌های جدید و بازنگری و اصلاح برنامه‌های موجود انجام گیرد (۱۲). در ایران به طور روزانه شاهد بروز سوانح، حوادث، بلایای طبیعی و غیر طبیعی هستیم و سال به سال بخش‌های اورژانس تعداد زیادی از بیماران صدمه دیده را پذیرش می‌نماید (۱۳). در بخش اورژانس وجود نیروی انسانی متبحر و متعهد جهت مداخله و ارائه خدمات سلامتی که اولین مطالبه مردم در زمان وقوع حوادث و فوریت‌ها است از ضروریات است به طوری که در متون بر استفاده از پرستاران توانمند و ماهر در بخش‌های اورژانس تأکید شده است (۱۴). در همین رابطه پرستاری اورژانس در مقطع کارشناسی ارشد، توسط شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی کشور سال ۱۳۹۱ تصویب و در سال ۱۳۹۳ با پذیرش اولین گروه از متقاضیان اجرا شد (۱۵).

هر برنامه‌ای پس از طراحی و تدوین نیازمند ارزیابی است. ارزشیابی برنامه درسی، نوعی بررسی جمعی و نظام‌مند اجزای برنامه است. نتیجه ارزشیابی به صورت تأیید و اعتباریابی برنامه نشان داده می‌شود و اطلاع مداوم از وضعیت برنامه درسی، فرصتی را فراهم می‌کند تا بر اساس اطلاعات به دست آمده، موارد قوت و ضعف برنامه شناسایی شده و برنامه را در رقابت با سایر برنامه‌های مشابه کمک کند و اطلاعاتی را برای بهبود و اصلاح آن فراهم می‌کند (۱۶). با در نظر گرفتن این امر که توجه به نظام‌های آموزشی موفق در جهان، مبین نهادینه شدن یک نظام اثربخش است (۱۲) و مقایسه نظام‌های آموزشی مختلف باعث ارتقای کیفیت برنامه آموزشی

گسترش یافته‌اند و دانشگاه‌های علوم پزشکی در کنار ارائه خدمات بهداشتی و درمانی، مأموریت مهم تربیت افراد توانمند و شایسته‌ای که دارای دانش، نگرش و مهارت‌های سلامت آحاد جامعه باشد را برعهده دارند (۱). دانشگاه‌ها به عنوان مهم‌ترین نهادهای آموزشی، مراکز تولیدکننده علم و فرهنگ و همچنین تربیت متخصصان مورد نیاز کشور هستند (۲). نظام آموزشی و برنامه درسی یکی از مهم‌ترین ابزارها جهت تغییرات همه جانبه اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی است اما بایستی توجه نمود که این برنامه با نیازهای جامعه مطابقت داشته باشد (۳). برنامه‌های درسی آینه پیشرفت دانشگاه‌ها بوده و در توفیق یا شکست این مؤسسات نقش تعیین‌کننده‌ای ایفا می‌کنند، بنابراین بررسی برنامه‌های درسی موجود در دانشگاه‌ها اهمیت ویژه‌ای می‌یابد (۴). دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به عنوان مجری نظام‌های آموزشی باید به تغییرات عظیمی که پیرامون آنها اتفاق می‌افتد واکنش نشان داده و بتوانند در سطح جهانی، رقابت مؤثری برای ارزیابی به ویژه ارزیابی بین‌المللی و تضمین کیفیت فراهم نمایند (۵). پرستاری از حرف پیچیده علوم پزشکی است که در صورت عدم طراحی برنامه‌های مناسب و با کیفیت آموزشی، خسارات جبران ناپذیری بر سلامت جامعه، اعتبار علمی دانشگاه و دانش‌آموختگان وارد می‌کند (۶). هدف از برنامه‌های کلان پرستاری، فارغ التحصیل شدن پرستاران توانمندی است که در محیط مراقبت سلامتی تغییر مثبت ایجاد کرده و در راستای ارتقای کیفیت زندگی افراد، خانواده‌ها و جامعه گام بردارند (۷). از اهداف و فعالیتهای مسئولان برنامه‌ریزی آموزشی، بازنگری و بهینه‌سازی برنامه‌های موجود و هدایت به سمت برنامه‌های نوین است که این کار از طریق بررسی استانداردهای برنامه آموزشی در سطح ملی و بین‌المللی و تطبیق برنامه‌های موجود با این برنامه‌ها صورت می‌گیرد (۸). یکی از شیوه‌های پژوهش در زمینه بازنگری و نوسازی برنامه‌های آموزشی، انجام دادن مطالعات تطبیقی است. این مطالعات راهبردی عقلایی جهت استفاده از تجارب دیگران است (۹). رسالت آموزش

می‌گردد و مطالعات تطبیقی یکی از روش‌های ارزشیابی است (۱۷). و با توجه به این که از پذیرش دانشجو در رشته ارشد پرستاری اورژانس در ایران ۵ سال می‌گذرد و تاکنون بررسی لازم در مورد بهینه بودن تأثیرات برنامه آموزشی این رشته انجام نشده است و در این راستا دانشگاه و اندربیلت آمریکا نیز چندین سال است که دانشجوی ارشد اورژانس تربیت می‌نماید. این دانشگاه جایگاه چهاردهم را در رتبه‌بندی دانشگاه‌های دنیا به خود اختصاص داده است و از دانشگاه‌های مطرح در حوزه علوم پزشکی است که در پرستاری سالمندان رتبه ۲ و در پرستاری خانواده رتبه ۵ را به خود اختصاص داده است و رشته ارشد پرستاری اورژانس تلفیقی از این دو رشته در این دانشگاه است (۱۸). از سوی دیگر در مرور متون رتبه‌بندی مجزا در بین دانشگاه‌ها برای رشته ارشد پرستاری اورژانس پیدا نشد، همچنین در برخی از دانشگاه‌ها عنوان و ساختار رشته با ایران مشابه نبود؛ بنابراین با توجه به اطلاعات مبنی بر پیشگامی و داشتن سابقه طولانی از لحاظ اجرای شیوه‌های مؤثر و کارآمد آموزشی و قابل دسترس بودن اطلاعات مورد نیاز در سایت اینترنتی، برنامه درسی دانشگاه و اندربیلت انتخاب گردید.

برنامه‌های باکیفیت بالا، دانشجویانی تربیت می‌کند که پاسخ‌گوی نیازهای جامعه باشند و مؤسسات آموزشی برای این که این مهم را به سرانجام برسانند برنامه‌ها را در معرض بازنگری و اصلاح قرار می‌دهند (۱۹). رسالت مطالعات تطبیقی جهت بازنگری و نوسازی برنامه‌های درسی، با تجزیه و تحلیل شباهت‌ها و تفاوت‌های موجود میان نظام‌های آموزشی، باعث ایجاد رویکردی در جهت حل مشکلات آموزشی و عوامل مؤثر در پیشرفت آموزشی می‌گردد (۲۰). نظر به این که رشته کارشناسی ارشد اورژانس از جایگاه ویژه‌ای در کشور برخوردار است و تاکنون این رشته در معرض مقایسه با سایر نظام‌ها قرار نگرفته است، جهت پر کردن این خلاء این مطالعه تطبیقی با هدف مقایسه برنامه کارشناسی ارشد پرستاری اورژانس ایران و دانشگاه و اندربیلت آمریکا انجام شد.

## روش‌ها

پژوهش حاضر به شیوه توصیفی- تطبیقی در سال ۱۳۹۷ انجام شد. بررسی تطبیقی عملی است که در آن دو یا چند پدیده در کنار هم قرار می‌گیرند و وجوه اختلاف و تشابه آنها تجزیه و تحلیل می‌شود. برای دستیابی به اطلاعات مورد نیاز در این پژوهش یک جستجوی گسترده از متون انگلیسی و فارسی زبان در بین سال‌های ۲۰۱۷-۲۰۰۰ انجام شد و جستجوی الکترونیکی با استفاده از داده پایگاه‌های فارسی و انگلیسی، CINAHL, Google Scholar, Pub Med, Magiran SID و Science Direct با استفاده از واژه‌هایی فارسی مانند: پرستاری، آموزش پرستاری، کوریکولوم و برنامه درسی و واژه‌های انگلیسی مانند School of Nursing Nursing Curriculum انجام شد و مقالات مرتبط جمع‌آوری شد و در ادامه رتبه‌بندی دانشکده‌های پرستاری از طریق سایت U. S news & world report بررسی گردید و دانشگاه‌هایی که پرستاری ارشد اورژانس داشتند، انتخاب شدند و سپس جهت دسترسی به برنامه آموزشی کارشناسی ارشد پرستاری اورژانس، جستجو در داخل سایت هر یک از دانشگاه‌ها با استفاده از کلیدواژه Master of Emergency Nursing انجام شد. سپس کوریکولوم دانشگاه‌ها بررسی شد و از بین چندین دانشگاه بررسی شده، برنامه آموزشی دانشگاه و اندربیلت آمریکا به دلیل تشابه نسبی از لحاظ عنوان، ساختار و محتوایی، جهت مقایسه با برنامه آموزشی ارشد پرستاری ایران انتخاب شد. این دو برنامه آموزشی با استفاده از الگوی Beredy در چهار مرحله توصیف، تفسیر، همجواری و مقایسه، تحلیل شد و نقاط قوت و ضعف آنها ارزیابی گردید (۲۱). بر اساس این الگو جهت توصیف ابتدا برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد پرستاری اورژانس در مقطع کارشناسی ارشد، از سایت دانشگاه علوم پزشکی تبریز (University of Medical Science Tabriz) و دانشکده پرستاری دانشگاه و اندربیلت (Vanderbilt University School of Nursing) انتخاب شدند و مشخصات برنامه آموزشی هر دو دانشکده شامل تعریف و تاریخچه دوره، ارزش‌ها، باورها، رسالت و چشم‌انداز، اهداف کلی رشته، توانمندی‌های مورد انتظار، نقش و وظایف حرفه‌ای دانش‌آموختگان، شرایط و نحوه پذیرش دانشجو،

مشخصات و ساختار دوره، استراتژی‌های اجرایی برنامه درسی توصیف شد. سپس در مرحله تفسیر، پس از مطالعه دقیق و بررسی برنامه آموزشی هر دو دانشکده با همکاری ۲ نفر از اساتید دانشکده و ۲ نفر از دانشجویان دکترا و ۱ نفر کارشناسی ارشد تحلیل‌های لازم صورت گرفت و در مرحله همجواری اطلاعات تحلیل شده در کنار هم قرار گرفتند و سپس اطلاعات در قالب جداولی تنظیم شد و به این ترتیب با نظم دادن به اطلاعات، تشابهات و تفاوت‌ها مشخص و مقایسه گردید. سپس با توجه به اشتراک و افتراق این برنامه‌ها و نقاط ضعف و قوت آنها با توجه به شرایط و زمینه دو کشور پیشنهادات و راهکارهای لازم ارائه گردید.

پژوهشگران در این مطالعه ملاحظات اخلاقی اساسی لازم از جمله رعایت امانت‌داری در رابطه با داده‌ها و اطلاعات حاصل از منابع و صداقت در گزارش یافته‌ها از برنامه‌های آموزشی دوره کارشناسی ارشد پرستاری اورژانس ایران و دانشگاه واندربیلت آمریکا را مدنظر قرار دادند.

## نتایج

رشته پرستاری اورژانس در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته، یکی از رشته‌های گروه پزشکی است که

دانش‌آموختگان آن قادر خواهند بود، در زمان فوریت‌ها، حوادث و بلایا، نیازهای فوری سلامت بیماران و یا آسیب دیدگان را به صورت مستقل (در شرایط اضطرار) و یا در تیم سلامت تأمین نمایند. پذیرش این رشته در ایران از نیمسال اول تحصیلی ۹۴-۹۳ از طریق آزمون کارشناسی ارشد وزارت بهداشت انجام گرفت (۱۵). در تعریف دانشکده پرستاری واندربیلت از این رشته به آموزش پرستار حرفه‌ای در عرصه بالینی در زمینه مراقبت‌های ویژه بزرگسالان و سالمندان و پرستار بالینی خانواده تأکید شده است. دانشکده واندربیلت از سال ۱۹۵۵ در مقطع کارشناسی ارشد در این رشته دانشجوی پذیرش می‌کند (۱۸). در این مطالعه هر یک از عناصر برنامه درسی کارشناسی ارشد پرستاری اورژانس در ایران و دانشگاه واندربیلت، از جمله تعریف و تاریخچه دوره، ارزش‌ها، باورها، رسالت و چشم‌انداز، اهداف کلی رشته، توانمندی‌های مورد انتظار، نقش و وظایف حرفه‌ای دانش‌آموختگان، شرایط و نحوه پذیرش دانشجوی، مشخصات و ساختار دوره و استراتژی‌های اجرایی برنامه آموزشی مورد بررسی قرار گرفت و یافته‌های زیر به‌دست آمد که به تفکیک در جداول ۱ الی ۷ ارائه شده است.

### جدول ۱: مقایسه فلسفه، رسالت و چشم‌انداز

| دانشگاه | فلسفه، رسالت و چشم‌انداز                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ایران   | فلسفه: قایل بودن حق حیات برای تمام انسان‌ها، تأکید بر رعایت عدالت در برخورداری از حق سلامت برای آحاد جامعه، تأکید بر بهره‌گیری بهینه از فرصت‌های طلایی برای حفظ سلامت انسان‌ها در شرایط فوری، حوادث و بلایا، یاری رسانی فوری با بهترین کیفیت به مددجویان فارغ از هرگونه تبعیض سنی، جنسی، نژادی، قومی یا اقتصادی اجتماعی در کلیه فوریت‌های مرتبط با سلامت، تأکید بر رویکرد جامع و جامع‌نگر، تأکید بر رعایت اخلاق حرفه‌ای اسلامی در کلیه شئون، تأکید بر پیشگیری و ارتقای سلامت، توجه به بافت فرهنگی و تاریخی جامعه در ارائه خدمات، تأکید بر شکل‌گیری باورها و نگرش‌های دانشجویان متناسب با حرفه مقدس پرستاری                     |
|         | رسالت: تربیت پرستارانی آگاه و توانمند در زمینه ارائه خدمات پرستاری در اورژانس‌ها، بلایا، حوادث و سوانح است که با تعهد و دلسوزی، آمادگی برنامه‌ریزی و مقابله با حوادث غیر مترقبه را در حوزه سلامت داشته و با استفاده از مهارت‌های بالینی و مدیریتی در کم‌ترین زمان ممکن و با بیش‌ترین بازده مداخلات پرستاری مورد نیاز را به مددجویان چه به صورت انفرادی و چه دسته جمعی ارائه دهند و افراد یا گروه‌های تحت نظر خود را در جهت کنترل شرایط حوادث فوری و بلایا (مرگ و میر و آسیب و صدمات مالی و جانی) هدایت و رهبری نمایند تا بدین وسیله از آسیب‌های سلامتی وارد شده به مردم تا حد ممکن کاسته و بازسازی سلامت مردم را تسریع نمایند. |
|         | چشم‌انداز: دانش‌آموختگان این رشته در متحول ساختن اساس ارائه خدمات سلامت در پرستاری فوریت‌ها و شرایط بحرانی حوادث و اورژانس نقش کلیدی خواهند داشت. با بکارگیری دانش‌آموختگان این رشته در بخش عمده‌ای از سیستم ارائه خدمات اورژانس کشور، شاخص‌های کیفی ارائه خدمات ارتقای خواهد یافت. عوارض متعددی که متعاقب شرایط فوری و حوادث اورژانس                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

|                                                                                                                                                                 |          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| بروز می‌نماید با حضور دانش‌آموختگان این رشته، کاهش خواهد یافت (۱۵).                                                                                             |          |
| فلسفه: نوآوری در پیشرفت علم و هنر پرستاری در بالین و دانشگاه در زمینه‌های علمی، پژوهشی و اطلاع‌رسانی از طریق ادغام تکنولوژی در برگیرنده تنوع فرهنگی و علمی.     | واندربیل |
| رسالت: تربیت پرستاران بالینی متبحر در عرصه عملیاتی پیشرفته، جهت ارائه خدمات و مراقبت‌های اورژانسی برای تمامی افراد.                                             |          |
| چشم‌انداز: آموزش پرستاران بالینی ماهر در درمان کودکان، بزرگسالان و سالمندان، بیماران با شرایط بحرانی، مصدومین و مجروحین نیازمند مراقبت‌های اورژانسی اولیه (۱۸). |          |

## جدول ۲: اهداف کلی رشته

| اهداف کلی                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | دانشگاه  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| برقراری ارتباط مناسب حرفه‌ای با مددجویان، بیماران، همراهان، تیم اورژانس و مسئولین سلامت منطقه پوشش، جهت رفع مشکلات. تشخیص و ارزیابی مشکلات سلامت مددجویان، بیماران مراقبت پرستاری بر اساس مدل‌های مبتنی بر شواهد پرستاری مرتبط با خدمات اورژانس. مراقبت اختصاصی پرستاری بیماران دچار مولتیپل تروما، سوختگی، حوادث شیمیایی و هسته‌ای و نظایر آنها. برنامه‌ریزی و اجرای مدیریت پرستاری اورژانس. آموزش نکات ضروری به مددجو، خانواده و کارکنان. مشارکت در پژوهش و اجرای پژوهش‌های کاربردی (۱۵). | ایران    |
| تربیت پرستار حرفه‌ای خانواده: آموزش سلامت پیشگیرانه، آموزش به بیمار، مدیریت بیماریها و استراتژی‌های پیشگیری برای تمام سنین.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | واندربیل |
| تربیت پرستار حرفه‌ای مراقبت ویژه بزرگسالان و سالمندان: آموزش مراقبت‌های ویژه و پایش مداوم بیماران، درمان‌های تهاجمی و پیچیده، تفسیر تست‌های تشخیصی بزرگسالان و سالمندان (۱۸).                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |          |

## جدول ۳: اهداف استراتژیکی

| اهداف استراتژیکی                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | دانشگاه  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| گسترش ارتباط علمی با مجامع بین‌المللی، همکاری مشترک سازمان نظام پرستاری در امور آموزشی و پژوهشی، تشویق دانشجویان به‌ویژه دانشجویان مستعد جهت مشارکت در انجام امور پژوهشی بعنوان همکار طرح یا پرسشگر، ارتقای کیفیت پژوهش‌های پرستاری با تاکید بر توانمندسازی اعضاء هیات علمی و دانشجویان، جذب فارغ التحصیلان ارشد و PhD جهت تکمیل کادر آموزشی به صورت حق التدریسی و استخدام، بازنگری مدیریت آموزشی به منظور ارتقای کیفیت آموزش تئوری و بالینی، گسترش تحصیلات تکمیلی در مقطع دکتری و تسهیل ادامه تحصیل مربیان، سامان‌دهی فعالیت‌های تحقیقاتی پرستاری مطابق با نیازهای نظام سلامت کشور، مطابقت آموزش تئوری با آموزش بالینی، توسعه برنامه‌های آموزش تئوری و بالینی با استفاده از تکنولوژی آموزشی، اصلاح برنامه‌های آموزشی با توجه به تجارب سایر دانشکده‌های پرستاری و مامایی کشور و جهان، فراهم آوردن امکانات آموزشی برای دانشجویان و اعضاء هیئت علمی و آموزشی در داخل و خارج از دانشکده، ارتقای ارتباط بین بخشی در واحدهای آموزشی درمانی و بهداشتی مرتبط با دانشکده، تدوین برنامه‌هایی برای بهبود بستر آموزشی بالینی، ایجاد فرصت‌های مطالعاتی برای اعضاء هیئت علمی و آموزشی (۱۵). | ایران    |
| پرورش تنوع و گوناگونی در همه اعضاء دانشکده پرستاری و آماده‌سازی دانشجویان جهت زندگی و خدمت در یک دنیای در حال تغییر، دستیابی به یک محیط آکادمیک بی‌نظیر در دانشکده پرستاری به‌وسیله ارتقای دقیق برنامه‌های آموزشی، تولید دانش و یادگیری مادام‌العمر، ایجاد یک محیط دانشجو محور و ایجاد یادگیری مبتنی بر تجربه که دستیابی دانشجویان پرستاری را جهت دستیابی به تعالی آکادمیک حمایت می‌کند، ارتقای دانشکده پرستاری به عنوان یک دانشکده متخصص از طریق ارائه برنامه‌هایی بر اساس یادگیری مبتنی بر تجربه و یادگیری مشارکتی، نظارت و تأکید بر ارتباط بین برنامه‌های درسی و نیازهای جامعه، پرورش محیطی که نوآوری در آموزش، دانش پژوهی و توسعه برنامه‌ها را تشویق می‌کند، توجه به مهم‌ترین مسائل بهداشتی مناطق شهری و ارتقای ارائه برنامه‌های پاسخگو به نیازها و علاقمندی‌های جوامع، ارتقای مهارت‌های رهبری و ارائه فرصتهایی برای تجارب رهبری برای دانشجویان، اعضاء هیأت علمی و فارغ‌التحصیلان دانشکده پرستاری به‌طوری که قادر باشند نقش رهبری مدنی و حرفه‌ای را ایفا نمایند (۱۸).                                                                                                      | واندربیل |

## جدول ۴: توانمندی‌های مورد انتظار، نقش و وظایف حرفه‌ای دانش‌آموختگان

|                                               |         |
|-----------------------------------------------|---------|
| توانمندی‌های مورد انتظار، نقش و وظایف حرفه‌ای | دانشگاه |
|-----------------------------------------------|---------|

ایران

توانمندی‌های اختصاصی مورد انتظار برای دانش‌آموختگان این مقطع عبارتند از: برقراری ارتباط مناسب حرفه‌ای با مددجویان، بیماران، همراهان و تیم اورژانس و مسئولین سلامت منطقه تحت پوشش جهت رفع مشکلات، تشخیص و ارزیابی مشکلات سلامت مددجویان و بیماران، مراقبت پرستاری بر اساس مدل‌های مبتنی بر شواهد پرستاری مرتبط با خدمات اورژانس، مراقبت اختصاصی پرستاری بیماران دچار مولتیپل تروما، سوختگی، حوادث شیمیایی و هسته‌ای و نظایر آنها، مدیریت پرستاری اورژانس، مدیریت پرستاری مددجویان در صحنه‌های حادثه، آموزش نکات ضروری به مددجو، خانواده و پرسنل، مشارکت در پژوهش و اجرای پژوهش‌های کاربردی، ارائه خدمات سلامتی در زمان بروز حوادث و بلایا، مدیریت بخش اورژانس و صحنه‌های حوادث و بلایا.

نقش و وظایف حرفه‌ای دانش‌آموختگان: بخش‌های اورژانس بیمارستانی، اورژانس‌های پیش‌بیمارستانی، مراکز بهداشتی درمانی در نقش تشخیصی و تریاژ - در نقش مدیریتی - در نقش پژوهشی - در نقش آموزشی - در نقش مراقبتی است (۱۵).

واندربیل

برقراری ارتباط مناسب حرفه‌ای با مددجویان، بیماران و خانواده‌های آنها، ارائه خدمات و مراقبت‌های اورژانسی برای تمامی افراد، درمان اولیه بیماران با شرایط بحرانی، مصدومین و مجروحین نیازمند مراقبت‌های اورژانسی اولیه، تبحر در درمان اولیه و اورژانسی کودکان، بزرگسالان و سالمندان، تشخیص و ارزیابی مشکلات سلامت مددجویان و بیماران، مهارت حرفه‌ای در مراقبت‌های ویژه از بزرگسالان و سالمندان، آموزش سلامت پیشگیرانه، آموزش به بیمار، مدیریت بیماریها و استراتژی‌های پیشگیری برای تمام سنین، آموزش مراقبت‌های ویژه و پایش مداوم بیماران، درمان‌های تهاجمی و پیچیده، تفسیر تستهای تشخیصی بزرگسالان و سالمندان نقش و وظایف حرفه‌ای دانش‌آموختگان: بخش‌های اورژانس بیمارستانی، بخش مراقبت‌های ویژه بزرگسالان و سالمندان، خانواده (۱۸).

### جدول ۵: شرایط و نحوه پذیرش دانشجو

دانشگاه

پذیرش دانشجو

ایران

شرایط و نحوه پذیرش دوره در ایران شامل قبولی در آزمون ورودی مطابق با ضوابط و مقررات وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، دارا بودن مدرک کارشناسی در رشته پرستاری یا فوریت‌های پزشکی، داشتن حداقل ۲ سال سابقه کار با مدرک کارشناسی (پرستاری یا فوریت‌های پزشکی) در عرصه‌های بالینی و فوریت‌ها با تأیید معاونت درمان دانشگاه مربوطه است (۱۵).

واندربیل

شرایط و نحوه پذیرش در دانشگاه واندربیل شامل تکمیل فرم تقاضای پذیرش، داشتن مدرک کارشناسی پرستاری، عضویت در سایت پرستار بالینی جهت اطلاع از پیشرفت نقش‌های پرستاری و درک از نقش پرستاران و بیان علایق خود درباره پرستاری، معدل کارشناسی A یا حداقل B {A(۹۰-۱۰۰)، B(۸۰-۸۹)، C(۷۰-۷۹)، D(۶۰-۶۹)} است، قبولی در آزمون عمومی فارغ التحصیلی GRE (Graduate Record Examination) این آزمون مبتنی بر کامپیوتر بوده و شامل استدلال نوشتاری - تحلیلی و کمی است. ارائه نمرات تحصیلی و نمرات فارغ التحصیلی در طی ۵ سال گذشته، ارائه رزومه کنونی، ارائه مدرک TOEFL برای درخواست‌کنندگانی که زبان اول آنها انگلیسی نیست. تأییدیه ۳ نفر از اعضای هیات علمی، مدرک تأیید صلاحیت بالینی، داشتن دو سال سابقه بالینی (داشتن حداقل یک سال سابقه کار در واحد اورژانس) و داشتن گواهی دوره پیشرفته احیای قلبی ریوی بزرگسالان و کودکان جزء شرایط پذیرش متقاضیان این رشته است و در ضمن افراد دارای مدرک غیر پرستاری و یا فوق دیپلم پرستاری با گذراندن دوره‌های ویژه (دارندگان مدرک غیر پرستاری ۴۳ واحد دروس پیش نیاز و دارندگان فوق دیپلم پرستاری ۲۶ واحد دروس پیش نیاز) می‌توانند در این رشته ادامه تحصیل دهند (۱۸).

### جدول ۶: استراتژی‌های اجرایی برنامه آموزشی

دانشگاه

استراتژی‌های اجرایی

ایران

برگزاری تمام واحدهای درسی به صورت حضوری است که به صورت برگزاری کلاس‌های حضوری، انواع کنفرانس‌های داخل بخشی، بین بخشی، بیمارستانی، بین رشته‌ای و بین دانشگاهی، برگزاری سمینار، بحث در گروه‌های کوچک، کارگاه‌های آموزشی، ژورنال کلاب، کتاب خوانی، گزارش صبحگاهی، راندهای کاری و آموزشی، ارائه آموزش سرپایی در مراکز بهداشتی و درمانی و سایر عرصه‌های ارائه خدمات سلامت، استفاده از تکنیک‌های آموزش از راه دور بر حسب امکانات و شبیه‌سازی، مشارکت در آموزش رده‌های پایین و روش و فنون آموزشی دیگر بر حسب نیاز و اهداف آموزشی است (۱۵).

واندربیل

نحوه ارائه دروس به صورت حضوری و غیر حضوری است و به صورت برگزاری کلاس‌های حضوری، کنفرانس‌های آنلاین، سخنرانی ویدئویی زنده و آرشیو شده، استفاده از وسایل سمعی بصری جهت آموزش و مطالعه منابع انتخاب شده و یادگیری

## جدول ۷: مشخصات، ساختار و واحدهای دوره تحصیلی

| دانشگاه  | مشخصات، ساختار و واحدهای دوره تحصیلی                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ایران    | آموزش در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته در تمام دانشگاه‌های کشور مبتنی بر نظام واحدی است و ارزش هر درس با تعداد واحدهای آن درس سنجیده می‌شود. این مقطع شامل ۳ دوره دروس پایه، دروس اختصاصی و پایان نامه است. حداکثر مدت مجاز تحصیل در دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته ۳ سال است.<br>این دوره دارای ۳۲ واحد است که شامل ۲۸ واحد اختصاصی (۱۳ واحد نظری، ۰/۵ واحد عملی، ۸/۵ واحد کارآموزی، ۶ واحد کارورزی) و ۴ واحد پایان‌نامه است. اخلاق پرستاری و روابط حرفه‌ای (۱)، اپیدمیولوژی فوریت‌ها (۱)، سیستم‌های اطلاع رسانی سلامت در اورژانس‌های پیش بیمارستانی و بیمارستانی (۱)، جامعه شناسی و روانشناسی در فوریت‌ها و حوادث و بلایا (۱)، داروشناسی اورژانس (۲)، اصول مدیریت در اورژانس‌ها، حوادث و بلایا (۲)، اورژانس پیش‌بیمارستانی یک (۲/۵)، ارائه خدمات سلامت در فوریت‌ها، حوادث و بلایا (۲)، مراقبت‌های پرستاری در بخش‌های اورژانس دو (۲/۵)، مراقبت‌های پرستاری در بخش‌های اورژانس سه (۲/۵)، نیازهای ویژه گروه‌های آسیب پذیر در فوریت‌ها و حوادث (کودکان، سالمندان و بیماران روانی) (۲/۵)، کارورزی (۶)، پایان‌نامه (۴). ضمناً "گذراندن کارگاه‌های آموزشی مانند کارگاه مهارت‌های ارتباطی، احیای قلبی ریوی مقدماتی و پیشرفته، کنترل عفونت و ایمنی بیمار در اورژانس و کارگاه حاکمیت بالینی برای دانشجویان این رشته الزامی است. علاوه بر واحدهای درسی دوره دانشجوی موظف است با تشخیص گروه آموزشی و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه تمام یا تعدادی از دروس کمبود یا جبرانی را بگذراند. گذراندن این دروس برای دانشجویانی که قبلاً آن را نگذرانیده‌اند به عنوان دروس کمبود الزامی است که در کل ۱۲ واحد است و شامل سیستم‌های اطلاع رسانی پزشکی (۱ واحد)، آمار و روش تحقیق پیشرفته (۳ واحد)، داخلی جراحی ۱ (۲ واحد) و داخلی جراحی ۲ (۲ واحد)، زبان تخصصی (۲ واحد)، اصول مقاله نویسی انگلیسی (۲ واحد) است (۱۵). |
| اندربیلت | دانشجویانی که با مدرک کارشناس پرستاری برای این رشته در دانشگاه و اندربیلت پذیرش شدند باید ۶۴ واحد را در عرض ۳ سال بگذرانند و دانشجویانی که با مدرک غیر پرستاری پذیرش شدند، ۸۲ واحد و دانشجویانی که با مدرک فوق دیپلم پرستاری پذیرش شدند، ۶۵ واحد را در عرض ۵ سال می‌گذرانند.<br>برنامه ارزیابی پیشرفته سلامت (۱)، ارزیابی پیشرفته سلامت و استدلال‌های بالینی (۳)، فیزیولوژی و یا فیزیولوژی پیشرفته (۴)، فارماکولوژی پیشرفته (۳)، پاتوفیزیولوژی و مدیریت مراقبت‌های ویژه بزرگسالان و سالمندان ۱ (۳)، پاتوفیزیولوژی و مدیریت مراقبت‌های ویژه بزرگسالان و سالمندان ۲ (۳)، کارآموزی پرستاری بالینی مراقبت‌های ویژه بزرگسالان و سالمندان (۲)، قلمرو پرستاری بالینی خانواده و تمرین مهارت‌های ضروری در زمینه مراقبت‌های اولیه (۳)، مفاهیم پرستاری اورژانس (۳)، راهبردهای علمی برای پرستار بالینی پیشرفته (۳)، پاتوفیزیولوژی و همکاری در مدیریت مراقبت‌های ویژه بزرگسالان و سالمندان (۳)، مربی‌گری پرستار بالینی مراقبت‌های ویژه بزرگسالان و سالمندان (۴)، نقش پرستار بالینی حرفه‌ای در تحول سیستم تحول سلامت آمریکا (۱)، کارآموزی مراقبت در سلامت (۱)، مفهوم‌پردازی و ادغام شواهد برای پرستار بالینی پیشرفته (۳)، فارماوکوتراپی پیشرفته (۳)، مفاهیم پاتوفیزیولوژی (۳)، پرستاری بالینی در مراقبت اولیه از بزرگسالان (۳)، پرستاری بالینی در مراقبت اولیه از نوجوانان (۱)، کارآموزی در مراقبت اولیه سلامت برای بزرگسالان با تخصص دوگانه (۳)، پرستاری بالینی در مراقبت اولیه از کودکان (۲)، پرستاری بالینی در مراقبت اولیه از افراد مسن (۱)، پرستاری بالینی در مراقبت اولیه از زنان (۱)، کارآموزی پرستاری بالینی در مراقبت اولیه از بزرگسالان و کودکان (۲)، مربی‌گری پرستار بالینی مراقبت‌های ویژه بزرگسالان و سالمندان و پرستار خانواده (۳)، کارآموزی مراقبت اورژانس ۲ (۱۸).                             |

مددجویان و مصدومین و خانواده‌های آنها در شرایط بحرانی است. تعریف در ایران به صورت کلی نوشته شده و بیش‌تر جنبه حوادث و بلایا و فوریت‌ها را در نظر گرفته است، ولی دانشگاه و اندربیلت به تخصصی بودن رشته، توجه کرده و تربیت نیروهای تخصصی با مهارت بالا با تأکید بر عرصه بالین را در نظر گرفته است. برنامه

در این مطالعه با بررسی دقیق هر یک از عناصر و مقایسه شباهت‌ها و تفاوت‌ها مواردی مهم به نظر می‌رسد: اجزای تعاریف ارائه شده از رشته پرستاری اورژانس نشان دهنده تأکید هر دو برنامه بر تربیت پرستاران ماهر و تمرکز بر دو موقعیت سلامتی و بیماری بوده و گروه‌های هدف هر دو برنامه، بیماران و

برنامه کارشناسی ارشد پرستاری در ایران و کانادا پرداخته و به این نتیجه رسیدند که برنامه‌ها باید از نظر فلسفه، رسالت آموزش پرستاری و چشم‌انداز در سطح تحصیلات تکمیلی اصلاح شوند (۲۲).

یافته‌های این مطالعه نشان داد اهداف کلی رشته در ایران به صورت عمومی نوشته شده و بر مراقبت پرستاری مبتنی بر شواهد و مراقبت اختصاصی کم‌تر اشاره شده است و به هدف‌های متعدد شامل اهداف مراقبتی، آموزشی، مدیریتی و پژوهشی پرداخته شده است (۱۵). در صورتی که اهداف دانشگاه وادربیلیت بر تربیت پرستار حرفه‌ای در مراقبت‌های پیشگیرانه و مراقبت ویژه و درمان‌های تهاجمی و پیچیده است (۱۸). در این راستا هدف کلی دانشکده پرستاری جانزهاپکینز نیز تربیت پرستار متخصص در عرصه بالین بیان شده است به طوری که آرین و همکاران در مقایسه تطبیقی نظام آموزشی کارشناسی ارشد پرستاری ایران با دانشکده پرستاری جانزهاپکینز آمریکا به این مسأله به طور مبسوط پرداخته است (۲۳). بنابراین بازبینی اهداف کلی برنامه درسی رشته ارشد پرستاری اورژانس در حیطه تخصصی‌تر با تأکید بر عرصه بالین منطقی به نظر می‌رسد.

یافته‌های مطالعه در رابطه با اهداف استراتژیک نشان داد، استراتژی‌های کلی هر دو برنامه مبتنی بر نیازهای ملی و محلی، پیشگیری و ارتقای سلامت، حل مشکلات سلامت، آموزش دانشجویان محوری در محیط‌های کار واقع است. در برنامه ایران بر یادگیرهای مبتنی بر تجربه، یادگیری مشارکتی، نظارت، نیازهای جامعه و محیط آموزشی نوآور چندان توجه نشده است. در این خصوص؛ در کتاب استراتژی‌های نوآورانه آموزشی در پرستاری و حرفه‌های بهداشتی به استراتژی‌های برنامه آموزشی نوآور و محیط آنلاین و تکنولوژی‌های جدید تأکید شده است (۲۴). در این راستا علاوه بر اصلاح استراتژی‌های آموزشی، تأمین منابعی مانند کتابخانه‌های الکترونیک، بهره جویی از شیوه‌های آموزش مجازی و آنلاین و همچنین مرکز مهارت‌های بالینی شبیه سازی شده جهت بالا بردن مهارت‌های عملی بالینی دانشجویان همچون

هر دو دانشگاه بر اساس اصول برنامه ریزی استراتژیک دارای ارزش‌ها، رسالت و چشم‌انداز است و این برنامه‌ریزی رویکرد کلی رشته را نشان می‌دهد که در مقایسه فلسفه دو برنامه درسی می‌توان به توجه هر دو برنامه به پیشرفت پرستاری و جامعه محور بودن آنها اشاره کرد و در بررسی رسالت هر دو دانشگاه تفاوت در عرصه‌های خدمتی به چشم می‌خورد که در ایران هر دو عرصه بیمارستانی و پیش بیمارستانی در نظر گرفته شده است ولی دانشگاه وادربیلیت عرصه بیمارستان را بیش‌تر مدنظر قرار داده است.

## بحث

این مطالعه با هدف تحلیل تطبیقی برنامه کارشناسی ارشد پرستاری اورژانس با دانشگاه وادربیلیت آمریکا انجام شد. در این مطالعه برنامه درسی ایران در فلسفه، رسالت و چشم‌انداز با جزئیات به حقوق مددجویان، ارزش‌های حرفه‌ای و خدمت رسانی بهینه و عدالت محوری اشاره کرده است و بر ارائه خدمت رسانی در اورژانس‌ها، بلایا و حوادث و سوانح اشاره شده است. در حالی که در برنامه دانشکده وادربیلیت فلسفه کلی دانشکده پرستاری بیش‌تر به پیشرفت علم و هنر پرستاری در بالین و زمینه‌های علمی، پژوهشی و اطلاع رسانی از طریق ادغام تکنولوژی توجه شده و بر تربیت پرستاران بالینی متبحر در عرصه عملیاتی پیشرفته جهت ارائه مراقبت‌های اورژانسی تأکید شده است (۱۸). با در نظر گرفتن این امر که ایران کشوری حادثه خیز است (۱۳)، ما نیاز داریم که پرستاران متخصص در این رابطه تربیت کنیم اما در حال حاضر مشکل اصلی این است که بخش‌های اورژانس کشور با انبوهی از مراجعه‌کنندگان روبرو هستند که در انتظار دریافت خدمات تخصصی بوده و از ارائه مراقبت با کیفیت خدمات پایین رنج می‌برند (۱۴). بنابراین به نظر می‌رسد کوریکولوم آموزشی باید در راستای بالین محور بازبینی شود تا بتوانیم پرستاران بالینی ماهر برای بخش‌های اورژانس تربیت نماییم و می‌توان برای حوادث و بلایا نیز شاخه تخصصی دیگری در نظر گرفت. در این راستا کرمانشاهی و همکاران در مطالعه ای به مقایسه

مراکز آموزشی در دانشکده‌های پرستاری ضروری است.

در رابطه با نقش‌های آتی دانش‌آموختگان پرستاری اورژانس، نقش‌های مراقبتی حمایتی، آموزشی، پژوهشی و مدیریتی برای دانش‌آموختگان در کوریکولوم ایران منظور شده ولی در متن مدون برنامه و اندربیلت، علاوه بر نقش حمایتی بیش‌تر روی نقش مراقبت ویژه بالینی و درمان در اورژانس تأکید شده است. در این رابطه مطالعه فرید و همکاران از ایالات متحده، بر نیازسنجی محلی و ملی جهت تعیین حیطه فعالیت‌های پرستاران در بیمارستان‌ها و نقش‌های تخصصی آنها در بالین تأکید داشته‌اند (۲۵).

در خصوص نحوه پذیرش دانشجو نتایج نشان داد هر دو برنامه شرایط مشابهی همچون شرکت در آزمون ورودی، دارا بودن مدرک کارشناسی پرستاری و داشتن حداقل دو سال کار بالینی را در نظر گرفته‌اند. در ایران برای ورود به این رشته فارغ التحصیلان رشته فوریت‌های پزشکی هم می‌توانند در آزمون شرکت کنند. نکته‌ای که از نظر محققین مورد تأکید است این است که متفاوت بودن واحدهای درسی رشته کارشناسی فوریت‌های پزشکی از پرستاری و تفاوت حوزه خدمت این دو گروه، ایجاب می‌نماید بازبینی‌هایی در کوریکولوم‌های مربوطه صورت پذیرد یا مسیر ارتقای تحصیلی این دو رشته جداگانه نوشته شود.

در دانشگاه واندربیلت داشتن تأییدیه صلاحیت بالینی، تأییدیه حداقل ۳ نفر از اعضای هیأت علمی و معدل بالا نیز جزء شرایط پذیرش دانشجو است. در این خصوص قربانی و همکاران در مطالعه‌ی مقایسه برنامه آموزشی دوره ارشد پرستاری کودکان ایران و آمریکا، این گونه نتیجه‌گیری نمودند که ضوابط ورود به دوره در ایران بهتر است اصلاح گردد و سوابق کاری داوطلبان، انجام مصاحبه از لحاظ خصوصیات روانشناختی قبل از ورود به دوره مورد توجه قرار گیرد (۷). در این زمینه بر آمادگی همه جانبه پرستاران برای ورود به رشته‌های تخصصی بالینی در ایران تأکید شده است (۲۶ تا ۲۸). نتایج ولی‌زاده و همکاران، نشان داد که نحوه پذیرش دانشجو و

واحدهای درسی دوره در برنامه درسی دانشگاه مک مستر جامع‌تر و مرتبط‌تر از برنامه ایران نوشته شده است (۲۹). بنابراین به نظر می‌رسد در پذیرش دانشجو علاوه بر در نظر گرفتن آزمون ورودی به شاخص‌های دیگر همانند صلاحیت بالینی، خصوصیات روانشناختی افراد و سوابق کار باید توجه شود.

در بررسی نتایج، تفاوت بارزی که در استراتژی‌های اجرایی دو برنامه آموزشی مشهود بود این بود که در دانشگاه واندربیلت، علاوه بر ارائه دوره به صورت تمام وقت، امکان استفاده از ساختار نیمه‌وقت برای دانشجویان نیز فراهم بود. تا دانشجویان شاغل نیز در زمینه شرکت در کلاس‌ها و استفاده از مباحث آموزشی دچار مشکل نشوند (۱۸). همچنین داشتن ساختار نیمه وقت امکان تلفیق آموخته‌های دوره با تجربیات و آموخته‌های کاری خود را به فراگیران می‌دهد و این امر می‌تواند در ارتقای کیفیت آموزشی دوره مؤثر باشد (۳۰). بر اساس متون موجود معمولاً دوره‌های تحصیلات تکمیلی به صورت تمام وقت و یا نیمه وقت در دانشگاه‌ها برگزار می‌شود (۳۱). بنابراین به نظر می‌رسد در بازبینی برنامه در نظر گرفتن هر دو روش تمام وقت و نیمه وقت بهتر باشد.

نتایج مطالعه در مورد مشخصات و ساختار دوره نشان داد برنامه آموزشی هر دو دانشگاه در یک دوره ۳ ساله برگزار می‌شود. تعداد واحدهای آموزشی در ایران ۳۲ واحد ولی در واندربیلت ۶۴ واحد بود. در برنامه درسی دانشگاه واندربیلت بر دو حوزه تخصصی (پرستاری مراقبت‌های اولیه، ویژه و اورژانسی بزرگسالان و سالمندان و پرستار خانواده) متمرکز شده بود که با هدف تربیت پرستار بالینی متخصص و متبحر برای ارائه خدمات مستقیم به بیمار، خانواده و جامعه در دو حوزه مراقبت اولیه و مراقبت‌های ویژه و پرستار تخصصی بالینی است (۱۸). در صورتی که در برنامه آموزشی در ایران بر جنبه‌های مختلف مانند برنامه‌ریزی، اجرا، مدیریت، آموزش و پژوهش اشاره شده است. در این خصوص سازمان بهداشت جهانی، ارزیابی و ارتقای صلاحیت پرستاران را دو اصل بنیادی جهت تضمین کیفیت معرفی کرده است (۲۱). با توجه به این مساله

می‌رسد لازم است برنامه آموزشی در جهت تخصصی بالینی بازبینی شود و واحد پایان‌نامه هم به صورت هدف دار برنامه‌ریزی شود.

### نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج این مطالعه مشخص شد که برنامه آموزشی دانشگاه واندربیلت بیش‌تر تأکید بر تخصصی شدن پرستاران در عرصه مراقبت‌های اورژانسی را دارد و دانشگاه ایران حیطه‌های مختلف مراقبتی، آموزشی، پژوهشی، مدیریتی، حوادث و بلایا در عرصه‌های بالینی بیمارستانی و پیش بیمارستانی را در برنامه درسی خود قرار داده است. پیشنهاد می‌شود برنامه این رشته در ایران مورد بازنگری قرارگیرد و کوریکولوم آموزشی آن عملیاتی‌تر و تخصصی‌تر با تأکید بیش‌تر بر بالین نوشته شود. همچنین در ایران پذیرش دانشجویان برای این مقطع تحصیلی از فارغ التحصیلان کارشناسی رشته پرستاری و فوریت‌های پزشکی صورت می‌گیرد که با توجه به متفاوت بودن واحدهای درسی دوره کارشناسی فوریت‌های پزشکی از پرستاری و تفاوت در حوزه خدمت، بهتر است برای رشته فوریت‌های پزشکی دوره و کوریکولوم جداگانه‌ای نوشته شود تا دانش‌آموختگان پرستاری به صورت تخصصی در عرصه بالین و بیمارستان آموزش دیده و مهارت پیدا کنند و دانش‌آموختگان فوریت‌های پزشکی به صورت تخصصی در عرصه پیش بیمارستانی متبحر شوند تا با تخصص بیش‌تری در حوزه خدمت خود ایفای نقش کنند و مراقبت‌هایی با کیفیت بالاتر به بیماران و مددجویان ارائه نمایند که در نهایت به نفع جامعه و سیستم سلامت خواهد بود.

### قدردانی

از همکارانی که در جمع‌آوری و تهیه مطالب، پژوهشگران را همراهی نمودند، تشکر می‌نماییم. قابل ذکر است که هیچ‌گونه تعارض منافی در جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل مطالب وجود نداشت.

می‌توان ادعا کرد که تضمین کیفیت مراقبت‌ها و کسب اطمینان از صلاحیت بالینی پرستاران شاغل در بیمارستان‌ها و سایر مؤسسات مراقبتی، دغدغه اصلی نظام‌های ارائه دهنده مراقبت و نقطه تمرکز آنها است. نتایج مطالعه صدوقی و همکاران نشان داد، اهداف برنامه سالمندی در ایران بر سه حوزه بالین، آموزش و پژوهش تمرکز دارد درحالی که برنامه آمریکا در دو حوزه مجزا پیشگیری و بالین متمرکز است. با توجه به ماهیت بالینی رشته، بهتر است ساختار برنامه درسی ایران عملیاتی‌تر و تخصصی‌تر نوشته شود (۳۲).

در واحدهای درسی دانشگاه واندربیلت اکثر واحدهای درسی به صورت تخصصی، آموزش در عرصه بالین و به صورت کار عملی برگزار می‌گردد. با توجه به ماهیت بالینی و تخصصی بودن این رشته اضافه کردن واحدهای فیزیولوژی، پاتولوژی و پاتوفیزیولوژی در برنامه ایران در ارتقای توانمندی دانشجویان این دوره مفید خواهد بود. مطالعه ولی‌زده و همکاران نشان داد برنامه درسی ارشد پرستاری مراقبت‌های ویژه نوزادان در ایران غالباً متمرکز بر پژوهش است و نسبت به برنامه درسی دانشگاه مک‌مستر کانادا دارای نواقص اجرایی است (۲۹). همچنین در برنامه کارشناسی ارشد پرستاری واندربیلت انجام پژوهش به صورت پایان‌نامه وجود ندارد و به جای آن مسائل مهم پرستاری به صورت سمینار ارائه می‌گردد و برای آن ارزیابی و نمره گذاری در نظر گرفته می‌شود در حالی که در ایران، دانشجویان در مدت سه ترم درس را به پایان می‌رسانند و پژوهش به صورت انجام پایان نامه در دوره زمانی بیش‌تری صورت می‌گیرد و مدت آموزش نظری و بالینی در مورد مراقبت‌ها کم‌تر است و تخصص لازم ایجاد نمی‌شود، ولی دانشگاه واندربیلت تمام شش ترم تحصیلی را جهت تخصصی شدن در حیطه مراقبت‌های اورژانسی برنامه‌ریزی کرده است. در این خصوص در دانشگاه سیدنی استرلیا ارائه پایان نامه در دوره ارشد اورژانس انتخابی بوده و به دو شکل حل مسأله و پایان نامه صورت می‌گیرد و در روش حل مسأله هدف حل یک مشکل در عرصه بالینی است (۳۳). بنابراین به نظر

1. KarimiMoonaghi H, Bagheri M. Jigsaw: A good student-centered method in medical education. *Future of Medical Education Journal*. 2017; 7(1) :35-40.
2. Rakhshkhorshid M, Farajzadeh Z, Izadpanah AM, Saadatjoo SAR. [Factors Affecting Quality Of Education From The Viewpoint Of Graduated Nurses Working In Birjand Hospitals]. *Modern care journal*. 2014; 11(3): 196-202. [Persian]
3. Noohi E, Ghorbani-Gharani L, Abbaszadeh A. [A Comparative Study of the Curriculum of Undergraduate Nursing Education in Iran and Selected Renowned University ies in the World]. *Strides in Development of Medical Education*. 2015; 12(3): 450-71. [Persian]
4. Dehghani Poudeh M, Shams B, Ashourioun V, Esmaeilee A, Asilian A, Nasri P et al. [Internal Assessment of Isfahan General Medicine Curriculum Based on Basic standards of Ministry of Health and Medical Education: A Model for Evaluation and Analysis of Results]. *Iranian Journal of Medical Education*. 2011; 10 (5) :552-56. [Persian]
5. Rassouli M, Zagheri Tafreshi M, Mohammadnejad E. [Challenges In Clinical Nursing Education In Iran And Strategies]. *Clin Excellence*. 2014; 2(1): 11-22. [Persian]
6. Jafari Asl M, Chehrzed M, Shafipour S, Ghanbari A. [Quality of Educational Services from View Points of Nursing and Midwifery Students of Guilan University Based on Servqual Model]. *Research in Medical Education*. 2014; 6(1): 50-58. [Persian]
7. Ghorbani F, Rahkar Farshi M, Valizadeh L. [Comparison of Master's curriculum of pediatric nursing in Iran and United states]. *Journal of Nursing Education*. 2015; 4(3): 41-7. [Persian]
8. Nikfarid L, Ashktorab T. [Understanding of neonatal intensive care nurse practitioner students of situation of their profession in Iran: A qualitative study]. *Iranian Journal of Nursing Research*. 2013; 8(2): 37-46. [Persian]
9. Molaenejad H, Zekavati A. [Barrasiye Tatbighiye Nezame Barname Darsi Tarbiyat Moalem Dar Keshvarhaye Englestan, Japon, Faranse, Malezi Va Iran]. *Quarterly Journal of Education Innovation*. 2008; 7(26): 35-62. [Persian]
10. Hasaninarenjbaghi S, Valizadeh L, Bagheriyeh F. [Comparative Study Of Master's Curriculum Of Neonatal Intensive Care Nursing In Iran And Pennsylvania University Of United States]. *Journal of Urmia Nursing And Midwifery Faculty*. 2017; 15(7): 514-523. [Persian]
11. Borzou SR, Oshvandi K, Cheraghi F, Moayed MS. [Comparative Study of Nursing PhD Education System and Curriculum in Iran and John Hopkins School of Nursing]. *Education Strategies in Medical Sciences*. 2016; 9(3): 194-205. [Persian]
12. Ghaffari R, Amini A, Yazdani S, Alizadeh M, Salek Ranjbarzadeh F, Hassanzadeh Salmasi S. [Comparative Study: Curriculum of Undergraduate Medical Education in Iran and in a Selected Number of the World's Renowned Medical Schools]. *Iranian Journal of Medical Education*. 2012; 11(7): 819-831. [Persian]
13. Ardalan A, Masoumi G, Gouya Mm, Ghafari M, Miadfar J, Sarvar M, Et Al. Disaster health management: Iran's progress and challenges. *Iranian Journal of Public Health*. 2009; 38(Suppl. 1): 93-97.
14. Khankeh HR, Khorasani-Zavareh D, Azizi-Naghdloo F, Hoseini MA, Rahgozar M. Triage effect on wait time of receiving treatment services and patients satisfaction in the emergency department: Example from Iran. *Iran J Nurs Midwifery Res*. 2013; 18(1): 79-83.
15. Ministry of Health and Medical Education. [Barnameye Amoozashiye doreye Karshenasi Arshade Napeyvasteh Reshteye Parastariye Urjanc]; 2012. [cited 2019 Mar 16]. available from: <http://nursing.tbzmed.ac.ir/Uploads/12/cms/user/File/29/%D8%A7%D8%A8%D8%B1%D8%A7%D9%87%DB%8C%D9%85%20%D9%BE%D9%88%D8%B1/pdf/%D8%A8%D8%B1%D9%86%D8%A7%D9%85%D9%87%20%D8%A2%D9%85%D9%88%D8%B2%D8%B4%DB%8C%20%D9%BE%D8%B1%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D8%B1%DB%8C%20%D8%A7%D9%88%D8%B1%DA%98%D8%A7%D9%86%D8%B3.pdf>. [Persian]

16. Hall CE. Toward a model of curriculum analysis and evaluation - Beka: a case study from Australia. *Nurse Educ Today*. 2014; 34(3): 343-8.
17. Keating SB. Curriculum development and evaluation in nursing: Springer Publishing Company; 2014.
18. School of Nursing, Vanderbilt University. Master of emergency nurse practitioner. [Cited 2018 Aug 6]. Available from: <https://nursing.vanderbilt.edu/msn/enp/index.php>
19. Zandi B, Farahani A. [A comparative study of physical education Curriculum in Iran, USA and Canada]. *Journal Of Movement Science & Sports*. 2009; 6(12): 97- 109. [Persian]
20. Sajadi SA, Mokhtari Nouri J, Nezamzadeh M. [Comparative study of nursing education in Iran and Japan]. *Clinical Excellence*. 2016; 4(2): 81-99. [Persian]
21. Gosse S. Curriculum Development And Evaluation In Nursing. *Nursing Education Perspectives*. 2012; 33(3): 211.
22. Kermanshahi S, Memarian R, Heseni A, Zamzam S, Nezamli F. [A Comparison Post-Graduate MS Curriculum Of Nursing Education In Iran And Canada]. *Journal of Medical Education Development*. 2011; 4(6): 48-54. [Persian]
23. Arian M, Nobahar M, Babamohamadi H. [Comparative Study of Nursing Master's Education Program in Iran and John Hopkins School of Nursing]. *Journal of Nursing Education*. 2018; 7(3): 34-48. [Persian]
24. Bradshaw M, Hultquist BL. *Innovative Teaching Strategies In Nursing And Related Health Professions*. 7<sup>nd</sup> ed. Burlington, Massachusetts: Jones & Bartlett Publishers; 2016.
25. Freed GL, Dunham KM, Lamarand KE, LovelandCherry C, Martyn KK. Neonatal nurse practitioners: distribution, roles and scope of practice. *Pediatrics*. 2010; 126(5): 856-60.
26. Sahebihag MH, Khadivi AA, Soheili A, Moghbeli G, Khaje-Goudari M, Valizadeh L. [The Challenges Of Nursing Doctoral Curriculum In Iran: A Critical Look Based On Delphi Technique]. *Journal of Urmia Nursing And Midwifery Faculty*. 2017; 15(6): 424-39. [Persian]
27. Adick Ch. Bereday and Hilker: Origins of the "Four Steps of Comparison" Model. *comp Educ*. 2018; 54(1): 35-48.
28. Mansouri Arani M, Alaee Karehroudi F, Manochchri H, Akbarzadeh Baghban A. [Audit of neonatal discharge process in neonatal intensive care unit of Mahdiah hospital in Tehran]. *Iranian Journal of Pediatric Nursing*. 2015; 2(2): 28-38. [Persian]
29. Valizadeh L, Zamanzadeh V, Soheili A, Rezagolifam A, Mansouri Arani M R. [A Comparative Study On The Neonatal Nursing Curriculum In Iran And In McMaster University Of Canada]. *Journal of Urmia Nursing And Midwifery Faculty*. 2018; 16(7): 475-483. [Persian]
30. Bahreini M, Moattari M, Kaveh M H, Ahmadi F. [A Comparison of Nurses' Clinical Competences in Two Hospitals Affiliated to Shiraz and Boushehr Universities of Medical Sciences: A Self-Assessment]. *Iranian Journal of Medical Education*. 2010; 10(2): 101-110. [Persian]
31. Beitz JM, Wieland D. Analyzing the teaching effectiveness of clinical nursing faculty of full-and part-time generic BSN, LPN-BSN, and RN-BSN nursing students. *J Prof Nurs*. 2005; 21(1): 32-45.
32. Sadooghiasl A, Navab E, Negarandeh R, Nikbakht Nasrabadi A. [A Comparative Study of the Geriatric Nursing Curriculum in Iran and USA]. *Iranian Journal of Nursing Research*. 2017; 12(3): 52-57. [Persian]
33. The University of Sydney, Susan Wakil School of Nursing and Midwifery. Master of Emergency Nursing. [Cited 2018 Aug 26]. Available from: <https://sydney.edu.au/courses/courses/pc/master-of-emergency-nursing.html>

# A Comparative Study of Emergency Nursing MSc Curriculum in Iran and the USA

Javad dehghannezhad<sup>1</sup>, Zhilla Heydarpoor Damanabad<sup>2</sup>, Leila Valizadeh<sup>3</sup>, Fariborz Roshangar<sup>4</sup>, Abbas Dadashzadeh<sup>5</sup>

## Abstract

**Introduction:** Conducting comparative studies is one of the research methods for revising and modernizing educational programs. The aim of this study was to compare the emergency nursing MSc curriculum in Iran and the USA.

**Methods:** This descriptive-comparative study was conducted in 2018 at Tabriz University of Medical Sciences. Vanderbilt University was selected through internet searches due to the relative similarity between the fields of study offered by the given universities and then two curricula were compared using Bereday's four-stage model: description, interpretation, juxtaposition and comparison.

**Results:** The program offered by both universities had certain mission, vision and goals. The goal of Vanderbilt University was to train professional clinical nurses while the goal of Iran's program was to provide the graduates with the proficiency in the clinical, educational, research and managerial fields. The admission requirements in both universities included holding a bachelor's degree in nursing and having at least two years of clinical nursing experience. In Iran, the graduate students in Emergency Medicine can also take the examination. Some of the requirements for the admission to Vanderbilt University were a confirmation letter of clinical competence, a confirmation letter of at least three faculty members and a good GPA and students can study at a university whether full-time or part-time.

**Conclusion:** The Emergency Nursing MSc curriculum in Iran was designed as a general program, whereas Vanderbilt University curriculum was more specialized and operational with an emphasis on clinical practice. Differences in course credits offered by Emergency Medicine and Nursing bachelor's programs and their different fields of service make it necessary to revise the relevant curricula or develop separate educational paths for these two fields.

**Keywords:** Curriculum, Master of Science, Emergency Nursing, Comparative Study

## Addresses:

- <sup>1</sup> PhD Student of Nursing, School of Nursing and Midwifery, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran. Email: jdehghannezhad@yahoo.com
- <sup>2</sup> (✉) Instructor, Paediatric Nursing Department, School of Nursing and Midwifery, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran. Email haydarpoor22@yahoo.com
- <sup>3</sup> Professor, Paediatric Nursing Department, School of Nursing and Midwifery, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran. Email: valizadehl@tbzmed.ac.ir
- <sup>4</sup> Assistant Professor, Medical-Surgical Nursing Department, School of Nursing and Midwifery, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran. Email: froshangar@tbzmed.ac.ir
- <sup>5</sup> PhD Student of Nursing, Road Traffic Injury Research Center (RTIR), School of Nursing and Midwifery, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran. Email: dadashzadeha@tbzmed.ac.ir